

Emlékoló

40 éve hunyt el
dr. Scheiber Sándor

Dr. Scheiber Sándor a soá utáni magyar zsidó vallástörténet, történelem és kultúrtörténet kiemelkedő alakja, akinek vallástudományi munkássága és többek között az irodalomtörténet, a történettudomány és a folklorisztika területén végzett tevékenysége mellett a vallásos zsidó élet feltámasztása és újrászervezése is elévülhetetlen érdemei közé tartozik. Közösségszervezői és tudományos munkáját egyaránt a magyar zsidóság fizikai és szellemi túlélésének szolgálatába állította.

Scheiber Sándor főrabbi, a világszerte elismert magyar zsidó tudós 1985. március 3-án hunyt el Budapesten.

Scheiber Sándor 1913-ban született Budapesten, és itt is hunyt el 1985-ben. Apai és anyai ágról is híres rabbik leszármazottja, és édesapja is rabbi volt. 1938-ban avatták rabbivá, emellett doktori címet szerzett sémi filológiából. Ezt követően két évig Angliában – Londonban, Oxfordban és Cambridgeben – végzett kutatómunkát, többek között héber kéziratokat tanulmányozva. Ezek a kutatásai képezték az alapját későbbi tudományos munkásságának. Visszatérése után Dunaföldváron lett rabbi. A holokausztot Budapesten élte túl, de édesapját, a Nagy Fuvaros utcai zsinagóga rabbiját elvesztette, és néhány nappal később édesanyját a szeme láttára gyilkolták meg.

A háború után minden energiáját az újjáépítésre fordította. 1949-ben először kinevezték professzornak a szegedi egyetemre, de ezt később visszavonták, ami nagy fájdalmat jelentett számára. A Mikszáth Kálmán és a keleti folklór kapcsolatát tárgyaló munkáját még egyetemi magántanárként jegyezte. 1950-ben nevezték ki a rabbiképző igazgatójának, és ezt a tisztséget haláláig, 1985-ig látta el (1957-ig Róth Ernővel évenkénti váltakozással). Közösségépítő tevékenysége legendássá vált: híres kidusai például nemcsak a hitélet újjáépítésére és a zsidó történelem és kultúra tanulmányozására adtak lehetőséget, de ismerkedésre, párkeresésre is. Számos alkalommal látta vendégül a nemzetközi tudományos és kulturális élet kiemelkedő személyiségeit, többek között Allen Ginsberget is.

A kor politikája által engedélyezett szűkös kereteken belül a rabbiképzőből próbálta fenntartani a kapcsolatot a nemzetközi tudományos élettel, amely szintén elismerte kiemelkedő eredményeit. A nyelvtudományok doktora volt; a debreceni Református Teológiai Akadémia díszdoktori címmel tüntette ki, a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem és a szegedi József Attila Tudományegyetem címzetes egyetemi tanárnak nevezte ki.

A magyar egyetem mellett többek között a Cincinnati Hebrew Union College és a New York-i Jewish Theological Seminary is díszdoktorrá választotta, a jeruzsálemi a Héber Egyetem pedig a címzetes egyetemi tanári címet adományozta neki. Több alkalommal külföldi egyetemeken tanári állást és rabbiszéket ajánlottak fel a nemzetközi hírű tudósra, de ezeket visszautasította, ahogyan a Héber Egyetem könyvtárának igazgatói tisztét is. Izraelbe az állambiztonsági szervek által támasztott akadályok miatt csak élete végén jutott el.

Scheiber Sándor filológiai munkássága többek között a zsidó tudományokra, a magyar és a zsidó irodalomra, a nyelvészetre, a folklorra, a történelemre, az orientálistikára, a klasszika filológiára, a művészettörténetre, a könyvtörténetre, a régészetre és a művelődéstörténetre, valamint ezek határterületeire terjedt ki, de nagy hangsúlyt fektetett a forráskiadásokra és a kritikai kiadásokra is.

Rendkívül érdekelték a genizák anyagai, és különösen a kairói geniza anyaga, amely felbecsülhetetlen jelentőségűnek bizonyult a zsidó történelem és irodalomtörténet szempontjából. 1947-ben kiadta a Löw Immánuel Emlékkönyvet, Löw Immánuel kéziratban, befejezetlenül maradt munkáját a Biblia állatvilágáról és ásványairól, valamint németül teljes egészében, magyarul pedig rövidített formában Goldziher Ignác naplóját. Nevéhez fűződik a Magyar-Zsidó Oklevéltár 18 kötete, az IMIT évkönyveinek folytatása.

A magyar irodalomtörténet kutatását Aranyról és Mikszáthról írt tanulmányával gazdagította, a Folklor és tárgytörténet három kötete pedig az irodalomtörténet, a folklor és a zsidó vallástudomány területén végzett kutatásainak óriási erejű szintézise, tudományos csúcsteljesítmény.

Ünnep utáni
Hacsek és
Sajó

Hacsek: Sálom, Sajókám! Mondja, hol volt Kol nidré-este?

Sajó: A Bét Milchám zsinagógában. Képzeld, a kántor olyan szépen énekelte a Kol nidré, hogy háromszor ismételtették el vele!

Hacsek: És hogy jutott be?

Sajó: Könnyen! A biztonságiak látták, hogy sapka nélkül érkezem, egyik kezemben aktatáska, a másikban a mobilom – rögtön beengedtek!

Hacsek: Mindenkit ilyen könnyen engedtek be?

Sajó: Nem! Láttam egy szakállas, pajeszos, kipás férfit, akivel ki akarták rakatni a zsebeit, de azok üresek voltak!

Hacsek: Ót miért vegzálták?

Sajó: Azt mondta az unokaöcsém, aki biztonsági, hogy azt az utasítást kapták, ha valakinek a külseje elüt a megszokottól, azt tekintsék gyanús-nak!

Hacsek: És milyen volt a nilá?

Sajó: Ne bolondozz, Hacsek-kám! Emlékszem én nyolcpaos koromra? Akkor volt a brit nilám!

Hacsek: Maga bohéme! A nilá az a záróima, a nilá az valami egészen más! Igaz, van, hogy mindkettőt rabbi csinálja. És hogy telt a népszámlálás?

Sajó: Képzeld, bejött két ember, és kérdezősködni kezdtek. Előtte körülnéztek szerény kis hajlékban, látták a Jeruzsálemből hozott házi áldást a falon, a héber betűs gyertyatartókat a kredencen, a fejemen a kipát, az Új Életet az asztalon, izraeli rokonomat kaftánban, amint le-föl járkálva mormolja a márvot, közben belépett másfél éves fiúunokám, akit most szoktatunk szobatisztaságra, így jól láthatták Ábrahám szövetségének félreismerhetetlen jelét, majd mindezek után azt mondták, hogy a következő kérdésre nem vagyok kötelező válaszolni! Vallása?

Zév

(2011)

Nekem is lett bumerángom

E-mail-találkozás Boros Lajossal

Hetek óta törtem a fejem, hogy ki tudhatja Boros telefonszámát. Érdekes, senki sem jutott eszembe. Aztán felhívtam a Sláger rádiót, a munkahelyét, de ott telefonszámot nem, csak egy e-mail-címet kaptam. Írtam egy olyan üzenetet, amit normál esetekben, palackokban szoktam elhelyezni a Csendes-óceán közepén: hogy aki hallja, olvassa, adja át. Néhány percen belül „meghallottam” Boros e-mailjét, melyben közölte, hogy küldjem el a kérdéseimet, mert rémesen nincs ideje. Elküldtem. Ő meg válaszolt. Ez lett belőle:

– Elmesélné a Boros család történetét?

– Ezt nem vállalom. Írok majd egy önéletrajzi regényt. Ráadásul ez nem kérdés, hanem feladat.

(Aha! Szóval dolgozni nem akar.)

– Gyerekkor?

– Volt. Szüleim elváltak, anyámmal éltem kettesben. Életünket meghatározta a szívbetegsége, melyet a koncentrációs táborban szerzett. A zsidó ünnepekre rokonokhoz utaztunk. Némi héber nyelvtanulásban is ilyenkor volt részem. A bár micvára Domán bácsi készítette fel a Páva utcai zsinagógában. Az ünnepség pedig a nagykőrösi zsinagógában zajlott, mert édesanyám testvére ott élt nagycsaládban.

– Mesélne a nagymamáról?

– Nincs nagymama, nincs péntek este. A nagyszüleim Auschwitzban haltak meg. Ami élményem a barcheszről maradt, az a nagynémhez köthető. A talmud szelleme pedig a nagybátyámtól és apai unokabátyámtól, Ivántól származik.

(Tudnom kéne a teljes nevüket? Ha Lajos így döntött, akkor tudom.)

– Hogy kezdődött a pályája? Bármilyen pályája.

– Nem tudom, mit tekintsek pályámnak. Elindult a pályám mint úszó, ez 14 évig tartott. Elindult a pályám mint üzemmérnök, ez 4 éves periódus volt. Elindult a pályám

mint gitáros-énekesnek, és 14 évig jártam fellépni. Elindult a pályám mint műsorvezető, mint musicalíró, mint lemezgyári menedzser, mint rádiós műsorvezető...

(Hozzátenném, hogy menedzselte a Zizi Labort, a Napóleon Boulevard-t, a Republicot. De hogy milyen musicalt írt, hol mutatták be, arról gőzöm nincs. Bocs, Lajos!)

– Három D-s gyerekeiről hallhatnék valamit?

– Dani, Dávid és Dénes felnőttek már! Dani 32 éves és ügyvéd, a világról lassan többet tud, mint én. Dávid fiam 30 esztendő, és bohémbab lélek. Kreatív művészleke van. Digitális fotózással tölti napjait. Dénes a legkisebb, ő pont húszéves, és egészen kis híján nagymestersakkozó. Úgy tűnik, ebből talán megél majd, a múltkor már kölcsönt is kértem tőle.

– Felesége?

– Ő egy lelki „jiddise máme”. Ami miatt belém szeretett, annak része a zsidóságom is. Többet tud a témáról, mint én. Mert én beleszülettem, ő viszont megtanult mindent. Tud barcheszt sütni, sóletet és sok egyébét.

– Milyen nincs meg az életben?

– Időm, memóriám, beosztási képességem. Viszont rengeteg kutyüt gyűjtöttem, olyanokat, amelyekben nincsenek mozgó alkatrészek. Kutyumániás vagyok.

(Fogalmam sincs, miről beszél. Csak elfogadom.)

– A Bochkor tényleg a barátja? Annyira, hogy meghívná egy chanukkára?

– Munkabarátom. Egyszer eljött velem a Bálint Házba. Felmentünk a színpadra. Bochkor intett, hogy kezdjem én, hiszen én vagyok ott-hon. A következő jutott eszembe: „Kedves Gábor, ezek itt a zsidók! Kedves zsidók, ő a Bochkor!” Életem először elakadt a Bochi szava. A közönség kuncogott, én meg törvénytelenül röhögtem.

(Szerintem nem lehet törvénytelenül röhögni. Észrevette volna már az Alkotmánybíróság!)

– Járt Izraelben?

– Rabbijelölt unokabátyámmal utaztam végig Izraelt. Sári Reuveni rokonom vitt el a legfontosabb helyekre, a Siratófalhoz, ahol jó sokat bögtem. Varázslatos élmény volt nagyszüleim fotóival szembesülni egy ismeretlen helyen.

– Mindent elért az életben? Vagy maradt még terve?

– Meg kell írnom még a Világsikert. Már dolgozom rajta. Be kell vezetnem a Nagy Találmányt. Az ötlet már megvan, csak ki kell dolgozni. Sokat kell röhögcsélni az unokáimmal. És újra és újra megismerkedni a gyerekeimmel, a rokonaimmal. Harmonizáldni harcostársammal, a feleségemmel.

– Vigyáz magára? A világra? A családra?

– Nincs túlhajszolás. Szerintem egy életkor után már csak az életritmus tartja életben az embert. A világot nem bántom ok nélkül. A családdal kapcsolatban megpróbálok kevésbé önző lenni. Magamat imádom, kényeztetem, és nélkülözhetetlen vagyok magamnak. Nem tudnék nálam nélkül élni.

GÁLJULI

(2008)

Bozsán Eta

(2008)

PÜRIMI tarka-barka

Az este kaptam egy sms-t, hogy kell-e tűzifa. Vissza írtam neki, hogy most nem. Reggelre az összes tűzifám eltűnt az udvaromról 😞

Abu Fáni, a Fradi kiváló játékosa jó teljesítményéért különleges elismerésben részesült. (A képen az izraeli csapat mezében látható.)

Villanszerelő bemegy az intenzív osztályra és elkiáltja magát:
- Nagy levegőt, biztosíték csere! 😞😞😞😞

A nőknek, akik még mindig a szőke herceget várják fehér lovon: ne adják fel! Jelen benzinárak mellett bármi megtörténhet!

Amikor már a valóságban is úgy nézel ki, mint az igazolványképeden, akkor ideje szabira menni...!

Két rendőr beszélget:
- Te mivel eszed a tésztát?
- Rádióval.
- Hogy-hogy?
- Hát, mikor kész van, az asszony mindig megkérdezi, hogy: kérsz rá diót?

Férjemmel elhatároztuk, ezután haraggal nem térünk nyugovóra!

Múlt hét péntek óta ébren vagyunk! 😄

Lovaskocsimat protézisre cserélném!
(Jelige: "fogat fogért")

Doktor úr! Ne írja fel nekem többet ezt a nyugtatót.
Miért?

Mert ha beveszem, olyan emberekkel is kedves vagyok, akiket utálok.

JÓL JEGYEZZE MEG!
EGY TEHÉN SOKSZOR AD TEJET

DE MARHAPÖRKÖLTET
CSAK EGYSZER

Melyik a világ legősibb söre?

A sör feltalálásának nincsen pontos dátuma, de úgy tűnik, a világ több pontján is megtörtént sok ezer évvel ezelőtt. Kínában éppúgy, mint mondjuk a Közel-Keleten. És minden korabeli sörfőző abból dolgozott, ami a keze ügyébe került. A kínaiak rizzsel.

A sör feltalálása sokak szerint véletlenül történt – írtuk a Hungarian Beer Academy sörtan-könyvében. Őseink gyűjtötték a gabonát, amelyet valahogyan tároltak. A magára hagyott edényben valószínűleg eláztatta az esővíz a szemeket. A magok csírázni kezdtek, és a folyamat során cukrot termeltek. Ezt követően kaphattak egy nagyobb adag csapadékot, aminek az eredménye cukros víz lett. Ezt megtalálták a vadélesztők, és a folyadékban lévő cukrokat széndioxidra és alkoholra bontották. Így születhettek az első sörök.

Most Kínából érkezett a hír, hogy mintegy 10 ezer éves rizzsör nyomaira bukkantak. A Csöcsiang tartományban folytatott ásásokon 12 kerámiaedény darabjait találták meg. Amikor még egyben voltak, a változatos méretű tálat és csupokat fermentálásra, tárolásra, tálalásra, főzésre és feldolgozásra használhatták.

A kutatók a töredékek vizsgálata során jelentős mennyiségű rizs, keményítő, makk, élesztő és egyéb gabonafélék nyomait találták meg. Ez így együtt pedig nagyon úgy fest, hogy sört főztek 10 ezer éve a derék csöcsiangiak.

A fermentálást és a sörkésztést pedig a rizs házasítása tette lehetővé, a növény termesztése ugyanis állandó alapanyagot szolgáltatott ehhez a folyamathoz.

Melyik a legrégebbi sör?

Az amerikai Stanford University és az izraeli Haifai Egyetem régészei szerint jelenleg a legrégebbi, sörré utaló jel az Észak-Izraelben fekvő

Illusztráció: Gencraft.com

Raqefet-barlangban talált lelet. Az ottani felfedezések alapján már 13 ezer éve létezett a sörfőzés gyakorlata a Földközi-tenger keleti medencéjében.

A Natúf-kultúra egy közel-keleti civilizáció volt Palesztina területén kb. i. e. 11000 – i. e. 9300 között. Falvaik gabonatermő vidékek mellett alakultak ki, rengeteg őrlőkö, gabonatarló verem, tűzhely, gabonamaradvány és sörfőzésre utaló edény került elő az ásások során.

Jiajing Wang, a Stanford University PhD-hallgatója, aki a bar-

lang régészeti feltárásának egyik vezetője volt, úgy fogalmazott, hogy a korabeli sör inkább a zabkására hasonlíthatott.

Az archeológusok szerint a natúfi emberek háromlépcsős sörfőzési technológiát alkalmaztak. Előbb víz segítségével csíráztatták a gabonát, amit leszűrték és szárítottak, ezt követően összetörték a malátát és elkezdték melegíteni, majd magára hagyták, és a levegőben jelen lévő vadélesztőkre bízta a további munkát.

Knap Gábor/beerporn.hu

Zsidó énekes képvisel egy muszlim országot az Eurovíziós Dalfesztiválon

A 32 éves **Aszaf (Szefael) Misijev** lép fel a muszlim többségű Azerbajdzsán képviseletében az idei Eurovíziós Dalfesztiválon. A Mamagama együttes Bakuban élő énekes jó ismert alakja hazája mintegy 40 ezres zsidó közösségének – írja a *Ynetnews*.

Az eurovíziós részvétel kapcsán a portál meg is szólaltatta Misijevet, aki az identitásáról a lapnak azt nyilatkozta: zsidó iskolába járt, ahol héberül is megtanult, s alig várja, hogy Svájcban – ott lesz idén a dalfesztivál – találkozhatson az Izraelt képviselő **Juval Rafaelel**.

Amellett, hogy a 2021-ben alakult Mamagama együttes vezető énekes, Misijev jelenleg egy bakui zsidó közösségi klubban tanít éneket kislányoknak és kamaszoknak.

A Mamagama együttes, középen Aszaf Misijev

Mementóként marad Szenes Hanna megrongált falfestménye

Nem állítják helyre az 1944-ben mártírhalált halt költő, Szenes Hanna januárban megrongált budapesti tűzfalfestményét – közölte a Mazsők és a Színes Város Csoport az MTI-vel.

Azt írták: a Szenes Hannát ábrázoló, a II. kerület Frankel Leó út 78. szám alatt található társasház utcára néző tűzfalán látható festményt januárban vörös, vérhez hasonló festékkel megrongálták. Az alkotók és a finanszírozók közös döntése, hogy a megrongált alkotást nem állítják helyre, a meggyalázott festményt jelen formájában megtartják mementóként.

A közleményben idézték Szabó Györgyöt, a Mazsők elnökét, aki szerint a megrongált festmény emlékezteti „a józan gondolkodású többségi társadalmat, hogy a halálakor 23 éves hős költő, Szenes Hanna gyilkosának szellemi örökösei még mindig közöttünk járnak”.

Flór Péter, a Színes Város Csoport főtitkára a közleményben idézett megjegyzése szerint Thamó Emese tervezővel és a Mazsők vezetésével közösen döntöttek arról, hogy megkíméljék megrongált állapotában a festményt, még ha feltételezésük szerint nem ez volt a károkozó célja.

Az Ávinu Trió a Nagy Fuvarosban

Budapest felszabadulásának 80. évfordulója alkalmából *A túlélés dallamai* című előadásával emlékezett meg a magyarországi zsidóságot ért tragikus történelmi eseményekről és azok hatásáról a zsidó kultúrára az Ávinu Trió a Nagy Fuvaros utcai zsinagógában. Az együttes alapítója, **Rosenfeld Dániel Imre**, a 2023. október 7-ei áldozatokról is szólt megnyitó beszédében.

Már maga a helyszín is különleges atmoszférát teremtett a programnak, ahol a koncertet megelőzően elhangzottak a délutáni és esti imák, majd **Streit Sándor**, a körzet elnöke köszöntötte a jelenlévőket, elismerő szavakkal méltatva az együttest és kiemelve Rosenfeld Dániel Imrének a közösség szolgálatában hosszú éveken át végzett kántori munkáját.

A nyitószám az *Ávinu Sebásámjím* volt, a folytatásban pedig változatos, színes repertoárt mutattak be a zenészek, többek között felcsendült a *Jiddise máme*, a *Szól a kakas már*, a *Kol háolám kulo*, a *Dona, dona* és a *Hevenu sálom áléhem*.

A zeneileg egyedülálló koncert végén a körzet vendégül látta a megjelenteket.

Zucker-Kertész Lilla beszámolója

MAZSISZEM

Magyar Zsidó Szabadságharcosokért Emlékbizottság

Emlékezzünk meg együtt az 1848–49-es események hős zsidó honvédeiről is!

1075 Budapest, Dohány utcai zsinagóga – Herzl Tivadar tér

2025. március hó 17. (hétfő) 16:30 óra

A rendezvény fővédnökei:

Prof. dr. Grósz Andor dandártábornok, a Mazsihisz elnöke

Prof. dr. habil Hidvégi Máté c. egyetemi tanár, OR-ZSE

Narrátor: Szalóczy Pál Kazinczy-díjas előadóművész, a rádió egykori vezető bemondója

PROGRAM: Történelmi 48-as zászlók ünnepélyes felvonultatása, Himnusz, szavalatok, ünnepi köszöntők, történelmi áttekintés, **névsorolvasás** a hősök leszármazottjaival, galambroptetés (**48 db**), **HM katonai tiszteletadás**, díszlövészek (**puska-ágyú**), koszorúzás, gyászimák a hősi halottakért, sófárfújás, vallásközi imák **a társegyházakkal a békéért**, Béke Himnusz, Szózat, emlékezés köveinek elhelyezése

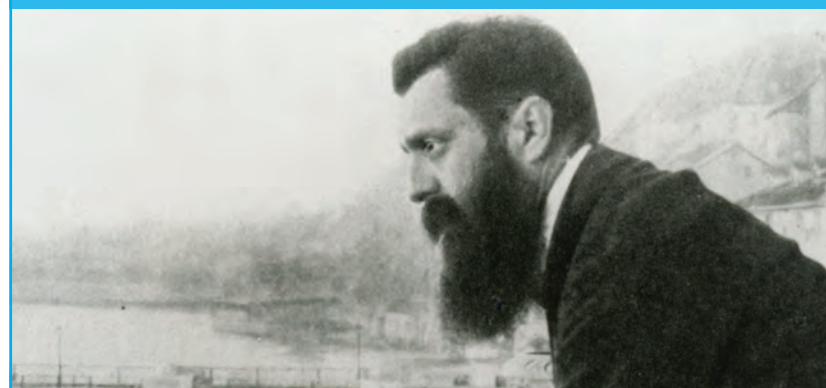
Tisztelettel kérjük a férfiakat a fejfedő viselésére!

Jelentkezés koszorúzási (emlékkő) listára: március 16-ig

Kapcsolat: e-mail: elnok@mazsiszem.hu

Támogatói számlaszám: 11600006-00000000-72646021

Herzl Tivadar örökül hagyta nekünk....

az Ön Öröksége is hozzájárulhat e célhoz.

Keren Hyesod UIA,
a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt.

Tőlünk megtudhatja hogyan
E-mail: eli.keidar@kerenh.hu
Telefax: +972-4-6263636
Mobil: +36-30-8487380

